

Студент 4 курсу
 фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ЗАХІДНИЙ ДОСВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Анотація. Розглянуто основні тенденції формування страхових премій, визначено пріоритетні напрями інвестування західних страхових компаній порівняно з Україною та можливість застосування західного досвіду в подальшому розвитку вітчизняного страхового ринку.

Аннотация. Рассмотрены основные тенденции формирования страховых премий, определены приоритетные направления инвестирования западных страховых компаний в сравнении с Украиной и возможность применения западного опыта в дальнейшем развитии отечественного страхового рынка.

Annotation. This article reviews the main trends in shaping insurance premiums and the priority areas of investment by the Western and Ukrainian insurance companies, shows the applicability of Western experience in the further development of the domestic insurance market.

Ключові слова: страхова компанія, інвестиційна діяльність, страхові премії.

На сьогоднішній день страховий ринок України складається приблизно зі 411 страхових компаній, 94 з яких є компаніями з іноземними інвестиціями. Вони акумулюють значний обсяг грошових ресурсів у страхових резервах, що дає їм можливість брати участь у досить масштабних за обсягом інвестиційних проектах і взагалі виступати важливим джерелом інвестицій в економіку країни. Сучасний етап розвитку українського страхового ринку характеризується стабільним нарощенням обсягів страхових операцій, посиленням ролі страхових компаній у розвитку соціально-економічних відносин і, як наслідок – збільшенням їх інвестиційного потенціалу. Саме тому постає необхідність дослідження особливостей здійснення інвестиційної діяльності більш розвинутих західними страховими компаніями. Отриманий досвід повинен широко використовуватися вітчизняними страховиками з метою підвищення темпів розвитку та уникнення можливих помилок у діяльності.

Значну увагу вивченню проблем страхування, у тому числі інвестиційної діяльності страхових компаній, приділяли такі вітчизняні вчені, як: В. Базилевич, Ю. Кравченко, І. Майданченко, Н. Ткаченко, В. Фурман. Проте недостатньо уваги приділяється питанням порівняльного аналізу інвестиційної діяльності західних страховиків та вітчизняних компаній у сучасних умовах розвитку страхового ринку.

Метою статті є визначення особливостей інвестиційної діяльності страхових компаній заходу.

Головна особливість страхового бізнесу полягає в тому, що отримання страхової премії відбувається перед настанням страхового випадку. Таким чином, ураховуючи кількість проведених операцій, страховик протягом деякого часу може акумулювати значний фонд тимчасово вільних грошових коштів, що можуть бути використані з метою отримання додаткового прибутку. Динаміку та структуру страхових премій у розрізі країн наведено в табл. 1 (складено автором на основі робіт [1; 2]).

Таблиця 1

Динаміка та структура страхових премій

Країни	Структура	Значення за роками, млрд \$				
		2008	2009	2010	2011	2012
1	2	3	4	5	6	7
Німеччина	Усього	243,1	239,9	239,8	245,6	231,5
	life	111,3	111,9	114,9	114,3	105,4
	non-life	131,8	128,0	124,9	131,3	126,1
Великобританія	Усього	450,2	312,2	310,0	312,8	311,4
	life	342,8	216,7	213,8	208,7	205,9
	non-life	107,4	95,5	96,2	104,1	105,5

1	2	3	4	5	6	7
Франція	Усього	273	284,0	280,1	272,7	242,5
	life	181,2	194,1	192,4	175,7	149,3
	non-life	91,8	89,9	87,7	97,0	93,2
США	Усього	1 240,6	1 149,7	1 166,1	1 221,4	1 270,9
	life	578,2	501,7	506,2	543,7	567,8
	non-life	662,4	648,0	659,9	677,7	703,1
Україна	Усього	4,3	2,6	2,4	2,8	3,0
	life	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3
	non-life	4,1	2,5	2,3	2,6	2,7
Європа	Усього	1 753,2	1 614,3	1 620,4	1 625,4	1 535,2
	life	996,1	953,4	965,7	938,5	876,4
	non-life	757,1	660,9	654,7	686,9	658,8
Світ	Усього	4 269,7	4 109,6	4 338,9	4 566,1	4 612,5
	life	2 439,3	2 367,4	2 520,1	2 611,7	2 620,9
	non-life	1 830,4	1 742,2	1 818,8	1 954,4	1 991,6

З табл. 1 видно, що загальний світовий обсяг страхових премій збільшується на кінець періоду, незважаючи на тенденцію зменшення в Європі. Щодо структури страхових премій, обсяги від "life" та "non-life" страховиків приблизно рівні в західних країнах, чого не можна сказати про Україну. Західні пріоритети страхування життя мають як традиційний характер, так і завдячують деяким реформам системи соціального страхування в пенсійному забезпеченні та податковим пільгам, що відкриваються при отриманні полісу. Також, дещо збільшує обсяг даних премій той факт, що без страхового полісу неможливо отримати деякі види банківського кредиту.

Економічним показником, що характеризує інвестиційний потенціал страхових компаній є частка страхових премій до ВВП (табл. 2) (складено автором на основі [2]).

Таблиця 2

Частка страхових премій до ВВП

Країни	Значення за роками, %				
	2008	2009	2010	2011	2012
Німеччина	6,6	7,0	7,2	6,8	6,74
Великобританія	15,7	12,9	12,4	11,8	11,27
Франція	9,2	10,3	10,5	9,5	8,92
США	8,7	8,0	8,0	8,1	8,18
Україна	2,5	2,1	1,9	2,0	1,82
Європа	7,5	7,6	7,5	7,1	6,73
Світ	7,1	7,0	6,9	6,6	6,50

Дані табл. 2 свідчать про відносно низький рівень розвитку страхового ринку в Україні, порівняно із західними країнами. Причиною цього є недоліки в страховому законодавстві та недовіра населення до вітчизняних страховиків. Вирішення даних проблем дозволить суттєво збільшити роль страхових компаній в економіці країни та наблизитися до західних показників.

Важливою запорукою капіталізації страхових резервів є інвестиційна політика страхової компанії. Вона повинна забезпечувати максимально можливу дохідність вкладень при мінімальних ризиках та дотриманні допустимого рівня ліквідності, адже від результатів інвестиційної діяльності страховика залежить не тільки рівень прибутку, а й загальний показник платоспроможності та фінансової стійкості.

Особлива увага до проведення інвестиційної діяльності приділяється західними страховими компаніями. Це, перш за все, пов'язане з високим рівнем конкуренції та незначним рівнем дохідності страхових операцій. Тому саме проведення ефективної інвестиційної політики, а не збір страхових платежів є основним джерелом одержання прибутку серед більшості західних страхових

компаній. За обсягом інвестиційних вкладень вони часто перевищують навіть таких суттєвих інституціональних інвесторів, як банки, інвестиційні, а подекуди й пенсійні фонди [3]. Зазвичай західні страховики мають спеціалізовані відділи, основним завданням яких є визначення поточної інвестиційної політики та формування інвестиційного портфеля компанії. Як правило, отримані від вкладень кошти спрямовуються на фінансування страхових операцій, розробку нових страхових продуктів, підготовку кадрів та дотаціювання збиткових видів страхування.

Не менш важливим аспектом проведення інвестиційної діяльності західних країн є законодавчо встановлені норми розміщення активів. При цьому вони можуть бути встановлені окремо для кожного виду страхування з урахуванням принципів диверсифікації та локалізації. Така практика, як правило, проводиться з метою збільшення ліквідності вкладень, зменшення валютного ризику та направлення інвестиційних ресурсів у ті галузі виробництва, які потребують розвитку у конкретний період часу. Загалом виділяють два підходи державного регулювання інвестиційної політики страховиків – американський та європейський.

Американський підхід передбачає, що страхова діяльність може бути повністю збитковою, але збитки покриваються прибутками від інвестицій.

Європейський підхід, навпроти, визначає обов'язкову дохідність страхових операцій без урахування інвестиційної діяльності.

Щодо вітчизняних страховиків – переважна більшість вважає за доцільне заробляти кошти безпосередньо на страхових операціях і задовольнятися низько дохідними інвестиційними інструментами, такими, як депозити. Для порівняння, в табл. 3 наведено загальну структуру інвестиційного портфеля європейських страховиків (складено автором на основі [4]).

Видно з табл. 3, до пріоритетних напрямів вкладання грошових коштів європейських страхових компаній входять цінні папери, а депозити займають досить незначну частину інвестиційного портфеля. При цьому, найбільшу частку мають цінні папери з фіксованим доходом. Причиною цього є висока надійність даних фінансових інструментів, а також можливість розробки довгострокових стратегій, шляхом синхронізування сплати боргових зобов'язань страховика з ануїтетними виплатами за цінними паперами.

Таблиця 3

Структура інвестиційного портфеля страховиків ЄС

Напрямок інвестицій	Значення за роками, %					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Земля та будівлі	4,2	3,9	3,7	3,1	3,2	3,0
Інвестиції в дочірні підприємства	4,4	4,5	5,0	4,9	6,1	6,2
Акції та інші цінні папери змінної прибутковості	37,4	38,9	31,2	32,1	32,6	30,5
Боргові цінні папери та інші цінні папери з фіксованим доходом	35,8	35,1	39,8	40,1	40,4	41,6
Кредити	10,6	10,3	12,0	11,9	10,4	10,8
Депозити в кредитних організаціях	2,4	2,5	3,3	2,4	2,2	2,4
Інші інвестиції	5,3	4,8	5,1	5,5	5,1	5,3

Західні страхові компанії є одними з найбільших інституційних інвесторів у світі. Вони активно вкладають кошти в цінні папери, особливо з фіксованим доходом. У майбутньому залучення їх досвіду буде вкрай доцільним в Україні. Наразі ж необхідно розвивати страховий ринок, проте активно розвиватися він зможе за умов наявності нормативно-правової бази, розробленої на основі міжнародних стандартів. Також, урахувавши незначний обсяг страхових премій, є потреба в підвищенні популярності страхових послуг. Необхідно зробити цей ринок максимально доступним, прозорим і зрозумілим для населення.

До пріоритетних напрямів подальшого дослідження цієї тематики можна віднести розробку рекомендацій щодо посилення інвестиційного потенціалу страхового ринку України та збільшення ефективності проведення інвестиційної діяльності вітчизняних страховиків.

Наук. керівн. Внукова Н. М.

Література: 1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – Режим доступу: <http://dfp.gov.ua>. – Назва з екрану. 2. Swiss Re Annual Results [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.swissre.com/sigma>. 3. OECD Institutional Investors Statistics [Electronic resource]. – Access mode: http://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/oecd-institutional-investors-statistics-2013_instinv-2013-en. 4. Insurance europe [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.insuranceeurope.eu>.